

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка.....	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до само актуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісичук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренюк В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Складові орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Лішук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційного синдрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Ониськовець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савтира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

відбувається формування й переосмислення особистісних орієнтацій індивіда. Порівнюючи себе з іншими, дошкільник глибше пізнає свої можливості. Саме за допомогою цього відбувається інтенсивний процес оновлення змісту його духовного світу [3, с.9].

Своєрідність ставлення до моральних норм, цінностей – і відповідно оцінка їх виконання – залежить від особливостей внутрішнього стану дитини: які мотиви поведінки діють реально; до чого прагне особистість; чи вміє бачити моральну сторону відносин та вчинків людей; які моральні переживання були в її досвіді.

Використання основних розвивальних завдань казки дає змогу дитині впоратись із дуже складними проблемами, розвиває вміння дитини бачити навколишній світ у взаємозв'язку моральних та етичних норм суспільства.

Таким чином, казкотерапія дає можливість трансформувати внутрішній і зовнішній світ, побачити і прийняти його унікальність, адже у казці все наповнене гармонією, яка передається дитині. Використання методу казкотерапії допомагає підвищити ефективність психологічних впливів, швидше досягти плідного, позитивного результату, сприяє формуванню та розвитку моральних якостей дитини дошкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Бурчик О. В. Казкотерапія як нова педагогічна технологія / О. В. Бурчик // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. – Ялта : РВВ КГУ, 2006. – Вип. 11. – Ч.1. – С. 74–82.
2. Гридюшко І. Казкотерапія в роботі практичного психолога / І. Гридюшко // Психолог. Шкільний світ : Всеукраїнська газета. – 2013. – № 7. – С. 56–57.
3. Казкотерапія в роботі з дошкільниками / [Упор. Шик Л.А., Гаркуша Г. В., Тур Л.В., Рудик О. А.]. – Х.: «Основа», 2012. – 240 с.

УДК [159.9:17.022.1]- 053.6

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Шахрайчук Іванна, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Демчук О.О., кандидат психологічних наук, доцент

Для суспільства завжди були і будуть актуальні проблеми, пов'язані зі світоглядною орієнтацією людини, з осмисленням нею свого місця та ролі в суспільстві. Світоглядна орієнтація формується із системи життєвих цінностей, які спрямовують діяльність людини. Варто зазначити, що світогляд людини не має постійного характеру, а розвивається разом із розвитком суспільства та людини через постійну зміну об'єктивних умов її

життєдіяльності та освоєння людиною нових соціальних можливостей і ролей.

Вагомою особливістю сучасної реальності є постійні, динамічні зміни. Сучасний етап розвитку українського суспільства пов'язаний із радикальними змінами в соціальному, економічному й культурному житті, який супроводжується руйнуванням ціннісно-нормативної системи як загальної основи соціальної інтеграції. У таких умовах порушується звичний процес адаптації – пристосування поведінки до соціальних норм. Значною мірою перетворювальні процеси в ціннісній системі суспільства відображаються на молоді, яка стикаючись із відсутністю чітких ціннісних орієнтирів, переживає стан невизначеності.

Формування ціннісних орієнтацій молоді підпорядковане як впливу процесу професійного становлення, так і новоутворенням юнацького віку. Питання, що пов'язані з розкриттям проблеми формування ціннісних орієнтацій у юнацькому віці, дослідженні та проаналізовані в роботах Н.С.Бондар, Є.С.Волкова, І.В.Дубровіної, О.І.Зотової та М.І.Бобньової, Л.І.Мороз, В.В.Павленко, В.В. Пічуріна. Найважливішою характеристикою ранньої юності виступає орієнтація на майбутнє, яка створює позитивний емоційний фон ставлення особистості до себе, стимулює її активність і є основою її розвитку. [1, с.64]

Усвідомлення свого місця в майбутньому, своєї життєвої перспективи є центральним новоутворенням психічного і особистісного розвитку в цьому віці. Проблеми ціннісних орієнтацій юнацького віку торкається Н.С.Бондар при дослідженні формування особистісної репрезентації життєвого шляху. Вона вважає, що юнацький вік є порою життєвого, соціально-рольового, професійного, особистісного, морального самовизначення та індивідуалізації (усвідомлення власної неповторності). [3, с.71]

Виховання підлітків і молоді в сучасному українському суспільстві здійснюється в умовах економічного та політичного реформування, у процесі якого істотно змінилося становище юнацького покоління, принципи функціонування освітніх установ, молодіжних об'єднань та організацій, засобів масової інформації, силових структур. У таких умовах світогляд молодого покоління зазнає значних змін.

Найбільшого значення у формуванні ціннісних орієнтацій молоді відіграє сім'я. Вона є унікальним інститутом соціалізації, оскільки її неможливо замінити ніякою іншою соціальною групою. Саме в сім'ї здійснюється перший адаптаційний період соціального життя людини, сім'я – головне соціальне оточення, яке формує звички особистості, основи соціальних відносин, культурні традиції та норми поведінки.

Особливого значення на формування системи цінностей на сучасному етапі мають засоби масової інформації. У сучасному світі засоби масової інформації взяли на себе значну частину функцій із формування свідомості людей, виховання їхніх смаків, поглядів, звичок, уподобань. Молодь, яка раніше сама не стикалася з певною проблемою, може ознайомитися з найрізноманітнішими проявами життя, скласти про них певне уявлення та сформувати до них певне ставлення.

Ціннісні орієнтації особистості є похідними від цінностей соціальних груп. Вибір і присвоєння індивідом соціальних цінностей опосередковується цінностями референтних для неї груп.

Юнацький вік є сензитивним для утворення ціннісної орієнтації як стійкого елемента життєвої перспективи. Основними характеристиками ціннісних орієнтацій є їх зміст та ступінь сформованості ієрархічної структури. Характерною рисою ранньої юності є формування життєвих цілей, планів, які залежать від завдань, що визначаються об'єктивними умовами життя та ціннісними орієнтаціями студента та умовно поділяються на: професійно-освітні, суспільно-політичні, романтико-пізнавальні, особистісно-сімейні, матеріально-побутові. Життєві плани молоді формуються на основі її уявлень про об'єкт вибору, із врахуванням значимості для неї професійного самовизначення, а також самої праці.

Отже, ціннісні орієнтації є важливим компонентом структури особистості, в них ніби резюмується весь життєвий досвід, накопичений особистістю в її індивідуальному розвитку. Це той компонент структури особистості, який являє собою певну вісь свідомості, навколо якої обертаються помисли і почуття людини і з точки зору якої вирішується багато життєвих питань. Таке розуміння ціннісних орієнтацій дає змогу пояснити та емпірично вивчати спрямованість діяльності особистості в будь-який момент її життя.

Список використаних джерел

1. Алексеева В. Г. Ценностные ориентации как фактор жизнедеятельности и развития личности / В. Г.Алексеева// Психологический журнал. – 1995. – Т.5. - № 5. – С. 63-70.
2. Бурцев С.А. Трансформация систем ценностей в переходном обществе: дисс. канд. философ. наук. 09.00.01 / С.А.Бурцев. – М., 2008. – 25 с.
3. Коберник Л.О. Роль та місце ціннісних орієнтацій у формуванні особистості / Л. О.Коберник // Наука і освіта: Наук. практ. журнал півден. наук. центру АПН України. – Одеса. – 2008. - № 4-5. – С.69-89.

4. Мейжис І. А. Цінності і соціальна еволюція суспільств / І. А. Майжис // Наукові праці. Соціологія. – Т.84. – 2008. – Випуск 71. – С.18-28.

УДК – 159.923

РОЛЬ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ В ЖИТТЄВОМУ ПРОЕКТУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Широких Анастасія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Ямницький В.М., доктор психологічних наук, професор

Модернізація соціально-психологічного життя сучасного суспільства обґрунтовує актуальність процесу цілеутворення, викликає інтерес до можливостей життєвого проектування, породжує запит дослідження психологічних умов формування проекту особистості, що відповідає її стратегічним цілям. Вочевидь, життєве проектування повинно стати необхідним засобом для молодого людини, яка має мету досягнути життєвого успіху, реалізуватися в суспільстві як неповторна особистість.

У процесі творчого самоствердження відбувається реалізація людини як творця. Прямування до чужих або хибних цілей вкрай негативно впливає на особистість та її життя. Щоб запобігти переповненню когнітивним дисонансом та епатажними запереченнями, життєвий проект слід будувати за умови самоідентифікації та повного самовизначення особистості.

Самоідентифікація є структурною ланкою самосвідомості і становить процес усвідомлення внутрішньої сутності особистості (її ядра), тісно пов'язаної з ціннісно-смісловою сферою (К. Юнг, В. Франкл), а прагнення до здобуття ідентичності являє собою прагнення до внутрішньої та зовнішньої цілісності.

Процес самоідентифікації представляє динамічну систему самосвідомості, яка нелінійно розвивається протягом всього життя людини та має складну ієрархічну будову. Через механізм міжособистісної інтеракції проходить присвоєння феноменів імені, статі, домагання на визнання, бачення себе в часі (соціальна ідентифікація) [2], формування світогляду та системи особистісних смислів (Его-ідентифікація) [2]. Е. Еріксон описує становлення ідентичності як «...розвиток конфігурації, яка поступово складається в дитинстві шляхом покрокових "я-синтезів" і перекристалізації: довіра чи недовіра до світу, ініціативу чи пасивність, компетентність чи неповноцінність і в юності – самовизначення або ж дифузність. Це така конфігурація, в яку інтегрується конституційна схильність, особливості лібідних потреб, пріоритетні здібності, важливі ідентифікації, дієві захисні механізми, успішні сублімації і зафіксовані ролі»

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60х80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету